

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

ДІАГНОСТИКА КРИЗОВОГО СТАНУ ТА ЗАГРОЗИ
БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконав: здобувач ІV курсу 451 групи,
денної форми навчання

Спеціальності 076 Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність

Освітньо-професійної програми

Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність

Кедюліч Данило Валентинович

Керівник: Мельникова К.В., кандидатка
економічних наук, доцентка

Яценко В.Ф. кандидатка

економічних наук, доцентка

Рецензент: Карнаушенко А.С., к.е.н., голова
СФГ “Олексієнко С.М.”

Івано-Франківськ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ ТА ЗАГРОЗИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Дослідження поняття кризового стану підприємства та його причин

1.2. Аналіз загрози банкрутства та її наслідків для підприємства

1.3. Огляд методів та підходів до діагностики кризового стану та загрози банкрутства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДІАГНОСТИКА КРИЗОВОГО СТАНУ

2.1. Огляд фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Техноопт-трейд»

2.2. Діагностика кризового стану підприємства за допомогою методів аналізу та оцінки фінансового стану ТОВ «Техноопт-трейд»

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО УПРАВЛІННЯ КРИЗОВИМ СТАНОМ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕХНООПТ-ТРЕЙД»

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку економіки характеризується великою кількістю ризиків та нестабільності, що ставить під загрозу фінансову стабільність підприємств. Нестабільність економічної ситуації може призвести до зниження платоспроможності підприємств та їх банкрутства, що зумовлює необхідність розробки ефективних методів діагностики та попередження кризових ситуацій.

Крім того, діагностика кризового стану та загрози банкрутства підприємства є важливою для розуміння причин та наслідків фінансових проблем, а також для визначення шляхів подолання кризової ситуації. Розробка методів діагностики та превентивних заходів також дозволяє зменшити ризики банкрутства та зберегти робочі місця, що має важливе соціальне значення.

Вітчизняні та зарубіжні науковці внесли значний внесок у дослідження проблем банкрутства, серед них: Петерсон, М. (M. Peterson), Брігемен, Д. (D. Brigham), Джонсон, Е. (E. Johnson), Хіршман, А. (A. Hirshman), Альтман, Е. (E. Altman), Аарон, Д. (D. Aaron), Чен, Е. (E. Chen), Кейн, Р. (R. Kane), Майерс, С. (S. Myers), Зопф, Г. (G. Zopf), Хундор, Н. (N. Hundor), Хілл, Р. (R. Hill), Фісер, Д. (D. Fiser), Кристенсен, Е. (E. Kristensen), Крус, Г. (H. Kruse), Ламберт, Р. (R. Lambert), Ліндгрєн, Г. (G. Lindgren), Лайонс, Р. (R. Lyons), Мак-Коннелл, Д. (D. McConnell), Озган, А. (A. Ozgan), Бегунець, І. (Ihor Behunets), Бережна, Н. (Natalia Berezhna), Гаджиева, С. (Saida Hajiyeva), Макаренко, І. (Iryna Makarenko), Полещук, О. (Olena Poleshchuk), Шуляк, Ю. (Yurii Shuliak).

В рамках наукового дослідження **об'єктом** виступає проблема управління системою економічної безпеки на підприємстві.

Предметом дослідження є аналіз методів діагностики стану підприємства в умовах кризи.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо діагностики кризового стану в системі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Основні завдання дослідження:

- проаналізувати теоретичні основи діагностики кризового стану в контексті забезпечення економічної безпеки підприємства;
- розкрити сутність економічної безпеки підприємства в умовах трансформаційної економіки;
- проаналізувати теоретичне та методичне забезпечення діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства;
- дослідити фінансово-економічні результати діяльності обраного підприємства;
- розкрити особливості організації економічної безпеки обраного підприємства;
- виявити фактори фінансової кризи на досліджуваному підприємстві;
- запропонувати напрями удосконалення діагностики кризового стану та загрози банкрутства в системі забезпечення економічної безпеки підприємства;
- розробити методику діагностики загрози банкрутства для обраного підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ ТА ЗАГРОЗИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Дослідження поняття кризового стану підприємства та його причин

Поняття кризового стану підприємства є важливим і досить складним для тлумачення. У залежності від автора та його підходу до дослідження це поняття може мати різні відтінки та аспекти.

Загалом, кризовий стан підприємства визначається як складна ситуація, коли підприємство зазнає значних труднощів в забезпеченні своєї діяльності, тобто виконанні своїх функцій та завдань. Криза може виникнути з різних причин, як-от недостатньої прибутковості, високого рівня заборгованості, неплатоспроможності, невиправданих витрат тощо.

Кризовий стан підприємства можна також визначити як період, коли доходи підприємства не забезпечують витрат на його функціонування, що веде до зменшення або припинення його діяльності. У цьому випадку кризовий стан є результатом порушення балансу між доходами та витратами підприємства.

Крім того, важливо розрізняти кризу підприємства та кризу галузі. Криза галузі є більш системною та пов'язана з загальними економічними процесами, в той час як криза підприємства може бути результатом недбалості, помилок у веденні ділових операцій, невдалих стратегічних рішень та інших факторів, що не пов'язані з економічною ситуацією в галузі загалом.

Отже, кризовий стан підприємства є складною та багатогранною проблемою, яка вимагає серйозного дослідження та аналізу.

Провівши аналіз наукових підходів до визначення проблеми діагностики банкрутства можна виділити декілька основних підходів.

- Фінансовий підхід: За цим підходом, кризовий стан підприємства визначається через фінансові показники, такі як збитки, заборгованість, недостачу грошових коштів, зниження прибутку та інші фінансові проблеми. Значний внесок у формування цього підходу внесли українські науковці, такі як Е.О. Деянова та В.Г. Гнатенко.
- Організаційно-економічний підхід: Цей підхід описує кризовий стан підприємства з точки зору його організаційної та економічної діяльності. Він охоплює аспекти, такі як виробництво, управління, маркетинг, управління персоналом, інвестиції та інші аспекти діяльності підприємства. Цей підхід допомагали формувати такі українські науковці як Р.А. Мусієнко та Ю.С. Стельмах.
- Інтегративний підхід: Цей підхід об'єднує фінансовий та організаційно-економічний підходи та визначає кризовий стан підприємства як комплексну проблему, яка виникає внаслідок різних причин та проявляється в різних сферах діяльності підприємства. Розроблений науковцями, такими як О.А. Коптева, В.І. Ігнатенко, І.В. Жук та інші.

Спільним для всіх цих підходів є те, що кризовий стан підприємства характеризується негативними процесами та результатами, такими як зниження прибутку, зростання витрат, заборгованість перед кредиторами, зменшення виробництва, втрата ринку та інші проблеми.

Однак, розбіжності в підходах полягають у тому, що деякі автори віддають перевагу аналізу зовнішніх чинників (наприклад, політичних, економічних, соціальних) як основної причини кризового стану підприємства, тоді як інші більше уваги приділяють внутрішнім факторам, таким як недостатнє управління, неправильне планування та стратегія, недостатній рівень кваліфікації персоналу тощо.

Також, автори можуть розуміти кризовий стан підприємства по-різному. Наприклад, одні вважають, що кризовий стан виникає лише в разі збитків та зменшення прибутку, тоді як інші додають до цього поняття недостатність обігових коштів, невідповідність витрат до доходів, високу заборгованість тощо.

Отже, можна зробити висновок, що існує певна розбіжність в підходах до розуміння кризового стану підприємства, але спільним для всіх є те, що це стан, коли підприємство перебуває у складній економічній та фінансовій ситуації, яка загрожує його існуванню та розвитку.

1.2. Аналіз загрози банкрутства та її наслідків для підприємства

Загроза банкрутства є серйозною проблемою для будь-якого підприємства. Банкрутство підприємства може відбутися внаслідок ряду причин, таких як фінансові труднощі, низький попит на продукцію, неправильне управління та інші фактори.

Одним з основних наслідків банкрутства підприємства є його ліквідація, що може призвести до втрати робочих місць для працівників та інвесторів. Крім того, банкрутство може спричинити фінансові проблеми для кредиторів та інших зацікавлених сторін.

Аналіз загрози банкрутства включає дослідження фінансового стану підприємства, зокрема оцінку його ліквідності, платоспроможності та рентабельності. Крім того, важливо дослідити ринкову ситуацію та конкурентний тиск на підприємство.

В результаті аналізу можна визначити ризики банкрутства та вжити заходи для їх запобігання. Ці заходи можуть включати зменшення витрат, підвищення ефективності управління, пошук нових ринків збуту та інші заходи для підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Також важливо мати план надходження коштів для погашення заборгованості та покриття витрат, які можуть знизити загрозу

банкрутства. До таких планів можуть входити реструктуризація боргів, пошук додаткових джерел фінансування та інші заходи.

Отже, аналіз загрози банкрутства є важливим елементом фінансового управління підприємством, оскільки дозволяє вчасно виявляти можливість банкрутства та уникнути негативних наслідків. Дослідження цієї проблеми дозволяє визначити потенційні ризики, які можуть призвести до банкрутства підприємства, та вжити необхідних заходів для їх запобігання.

Загрози банкрутства можуть бути фінансовими та недостатньо ефективним управлінням, поганою стратегією розвитку, зростанням конкуренції, зміною умов зовнішнього середовища, несприятливими економічними та політичними умовами тощо.

Наслідки банкрутства для підприємства можуть бути катастрофічними, такі як втрата репутації, втрата ринку, зупинка виробництва, зменшення активів, проблеми з оплатою податків та заборгованості перед кредиторами. Крім того, банкрутство може мати негативний вплив на життєвий рівень працівників, їхню соціальну стабільність та загрожувати економічній стабільності регіону, де знаходиться підприємство.

Отже, важливо вчасно виявляти загрозу банкрутства та вживати необхідних заходів для її запобігання, щоб зберегти стабільність підприємства та його розвиток.

1.3. Огляд методів та підходів до діагностики кризового стану та загрози банкрутства

Діагностика фінансового стану підприємства є важливим етапом в процесі запобігання банкрутства та забезпечення його стійкості. Основна мета діагностики полягає у виявленні фінансових проблем, які можуть призвести до кризового стану підприємства та банкрутства.

Основні засоби діагностики фінансового стану підприємства включають фінансовий аналіз та аудит, які дозволяють оцінити фінансову стійкість та здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання в майбутньому.

Фінансовий аналіз є методом дослідження фінансової діяльності підприємства за певний період часу, який дозволяє виявити фінансові проблеми та ризики, що виникають у діяльності підприємства. Основними інструментами фінансового аналізу є показники фінансової звітності, такі як баланс, звіт про прибутки та збитки та грошовий потік.

Фінансовий аудит є процесом перевірки фінансової звітності підприємства на предмет відповідності стандартам та виявлення можливих помилок та шахрайства. Аудит допомагає забезпечити достовірність та об'єктивність фінансової звітності та сприяє виявленню фінансових проблем, що можуть призвести до кризового стану та банкрутства підприємства.

Проведення діагностики фінансового стану підприємства є важливим превентивним заходом для запобігання банкрутства. Виявлення фінансових проблем та негативних тенденцій в роботі підприємства допомагає попередньо визначити загрозу банкрутства і вжити заходів для її запобігання. Діагностика фінансового стану підприємства полягає у зборі та аналізі фінансової інформації з метою визначення показників фінансової стабільності та рентабельності підприємства. В процесі діагностики визначаються такі показники, як показники ліквідності, платоспроможності, рентабельності та інші, що дозволяють зробити висновок про фінансове становище підприємства.

Превентивні заходи передбачають вжиття заходів ще до того, як підприємство потрапить у кризовий стан або стане неплатоспроможним. До таких заходів можна віднести планування та прогнозування діяльності підприємства, управління ресурсами та витратами, удосконалення фінансового менеджменту, розробку стратегії розвитку підприємства та її

реалізацію, підвищення якості продукції та послуг, встановлення ефективної системи контролю та звітності.

Отже, діагностика фінансового стану та превентивні заходи є важливими елементами забезпечення фінансової стабільності та запобігання банкрутства підприємства.

Основні методи діагностики банкрутства можна розділити на дві групи: фінансово-економічні та неконвергентні.

До фінансово-економічних методів відносяться:

- Аналіз фінансового стану підприємства. Цей метод базується на оцінці показників фінансової звітності підприємства, таких як рентабельність, ліквідність, оборотність активів, фінансова стабільність тощо. Аналізуються звіти за декілька років, щоб виявити тенденції та зміни у фінансовому стані підприємства.
- Аналіз внутрішньої фінансової звітності підприємства. Цей метод полягає в оцінці фінансової діяльності підприємства на основі внутрішніх даних підприємства, таких як облікові записи, реєстри тощо.
- Метод аналізу балансу. Цей метод дозволяє виявити фактичний фінансовий стан підприємства на дату складання балансу. Аналізуються показники балансу, такі як оборотні та необоротні активи, зобов'язання, капітал тощо.
- Метод аналізу платіжної здатності. Цей метод дозволяє оцінити здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно та повністю. Аналізуються показники, такі як строк погашення заборгованості, відсоток прострочених платежів, коефіцієнт ліквідності тощо.

Неконвергентні методи діагностики банкрутства використовуються для виявлення кризового стану підприємства на ранніх стадіях. До них належать такі методи, як аналіз заборгованості підприємства, аналіз

платіжної дисципліни, аналіз показників ліквідності, аналіз показників рентабельності, аналіз платоспроможності та інші.

Аналіз заборгованості підприємства передплатниками, партнерами, державними органами тощо є важливим методом діагностики банкрутства. Цей аналіз дозволяє виявити, чи виконує підприємство свої фінансові зобов'язання вчасно, чи збільшується його заборгованість, яка може свідчити про фінансові проблеми.

Аналіз платіжної дисципліни полягає в оцінці того, наскільки точно підприємство виконує свої фінансові зобов'язання. Цей метод діагностики банкрутства дозволяє виявити ті зобов'язання, які підприємство не виконує вчасно, а також ті, які взагалі не виконує.

Аналіз показників ліквідності передбачає оцінку того, наскільки легко підприємство може перетворити свої активи на гроші в короткостроковій перспективі. Цей метод діагностики банкрутства дозволяє виявити, чи може підприємство оплачувати свої зобов'язання вчасно, чи має достатньо грошових коштів для виплат.

Аналіз показників рентабельності є одним з ключових методів діагностики банкрутства. Цей метод базується на оцінці доходів та витрат підприємства за певний період часу.

Показники рентабельності включають такі показники як чиста рентабельність, відносна рентабельність, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу тощо. Ці показники можуть бути порівняні з показниками аналогічних підприємств у галузі або з показниками з попередніх періодів.

Якщо показники рентабельності підприємства знижуються протягом тривалого періоду часу, це може бути ознакою кризового стану підприємства та загрози банкрутства. Також важливо відмітити, що низькі показники рентабельності можуть бути результатом різних факторів, таких як неправильне управління, низька конкурентоспроможність продукції, зміна ринкової ситуації тощо.

Отже, аналіз показників рентабельності дозволяє виявити негативні тенденції у фінансовому стані підприємства та зробити висновки про можливу загрозу банкрутства.

Вибір джерел інформації для аналізу залежить від специфіки діяльності підприємства та конкретних цілей діагностики банкрутства. Одним з основних джерел інформації для діагностики банкрутства є фінансова звітність підприємства, включаючи баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про грошові потоки, а також додатки до цих звітів. Крім того, інформація про кредиторську та дебіторську заборгованість, структуру активів та пасивів, джерела фінансування, управлінський баланс та інші показники можуть бути використані для аналізу фінансового стану підприємства.

Окрім фінансової звітності, іншими джерелами інформації можуть бути:

- аналіз діяльності конкурентів та галузі, в якій працює підприємство;
- економічні та політичні зміни в країні, включаючи зміни в законодавстві та податковій політиці;
- рейтингові оцінки та дослідження з боку аналітичних агентств та банків;
- інформація про фінансову діяльність підприємств-партнерів та постачальників.

Залежно від мети діагностики банкрутства, може бути необхідним використовувати різні джерела інформації та комбінувати їх для отримання повної та об'єктивної картини фінансового стану підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДІАГНОСТИКА КРИЗОВОГО СТАНУ

2.1. Огляд фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Техноопт-трейд»

ТОВ "Техноопт-трейд" - це українська компанія, яка займається оптовою торгівлею електротехнічною та сантехнічною продукцією. Компанія була заснована у 2006 році, має широку мережу філій та партнерів в Україні.

За даними державного реєстру підприємств, головним видом діяльності ТОВ "Техноопт-трейд" є оптова торгівля іншими машинами та устаткуванням. Крім того, компанія займається оптовою торгівлею електричними приладами, кабелями та проводами.

ТОВ "Техноопт-трейд" протягом останніх 20 років є лідером на шинному ринку України для всіх видів техніки. Товариство здійснює як оптову так і роздрібну торгівлю шинами, дисками та необхідними автомобільними аксесуарами.

Товариство працює безпосередньо з заводами-виробниками шин, маючи прямі контакти. Товариство підприємством-імпортером. Товариство має статус офіційного дилера в Україні всесвітньо відомих заводів-виробників шин і дисків, а саме: «Aeolus», «Kumho», «Bridgestone», «Continental», «Viking», «Michelin», «Hankook», «Kormoran», «Petlas», «Good Year».

Всі автошини є сертифікованими та супроводжуються необхідними офіційними документами, що гарантує відповідність продукції всім технічним нормам.

До складу роздрібної мережі на початку 2022 року входило 16 магазинів (торговельно-сервісних центрів), що розташовані по всій Україні:

- у Дніпрі – 5,
- у Києві – 4,
- у Черкасах – 1,
- у Львові – 1,
- у Запоріжжі – 1,
- у Херсоні – 1,
- у Харкові – 2,
- у Сумах – 1.

У зв'язку з воєнною агресією росії проти України станом на 31 грудня 2022 року Товариство припинило роботу торговельно-сервісного центру у Херсоні, але планує його відкрити за більш сприятливих умов.

Товариство здійснює і надалі буде здійснювати продажі через інтернет-майданчики, а саме через два власних інтернет магазинах: TShina.ua, Prokoleso.ua.

Окрім роздрібної мережі Товариство здійснює оптові продажі на умовах самовивозу або доставляє власним транспортом. Більше ніж 230 великих і малих дилерів продовжує бути постійними клієнтами Товариства.

Товариство надає послуги з шиномонтажу легкового і вантажного транспорту у торговельно-сервісних станціях та торговельно-сервісних центрах.

Товариство не має філій чи відокремлених підрозділів, що мають свій баланс.

Фінансова стратегія Товариства спрямована на виконання таких цілей:

- Забезпечення Товариства необхідними грошовими коштами для його ліквідності і стабільності;

- Забезпечення рентабельності і отримання прибутку;
- Забезпечення працівників ринковою заробітною платою за необхідними умовами праці.

Обсяги продажів безпосередньо впливають на витрати, прибуток та рентабельність Товариства. Основний дохід Товариство отримує від продажу шин та автомобільних дисків.

Таблиця 2.1.

Обсяг продажів в штуках за 2020-2022 рік

Товари	2022 рік	2021 рік	2020 рік
Шини	517656	1173728	1007858
Автомобільні диски	5498	13419	11304
Автомобільні камери	4094	11274	12044
Обідні стрічки	7237	36589	33352
Разом	534485	1235010	1064558

Чиста виручка підприємства за 2022 рік склала 1645627 тис грн (2154270 тис грн за 2021 рік). Зниження в 2022 році чистої виручки на 24% порівняно з 2021 р. зумовлено повномасштабною воєнною агресією росії проти України.

Валовий прибуток Товариства за 2022 рік склав 402680 тис. грн (263 981 тис грн за 2021 року), тобто він виріс на 53% порівняно з 2021 роком. Таке зростання валового прибутку на фоні падіння чистої виручки зумовлено двома основними факторами:

- по-перше, Товариство вимушено було підняти ціну на товар із-за значного падіння курсу національної валюти до іноземних валют та подорожчанням логістичних послуг, бо товар імпортується, зростання цін в середньому відбулося на 12% (падіння курсу гривні до долара США середнього за рік становить 18,5%)
- по-друге, основні продажі товару проводилися з запасів, що Товариство мало на початок звітнього року, тобто їх

собівартість формувалася в період 2021 року, коли курс був значно нижче.

Інші операційні доходи склали 52256 тис. грн., з яких 43664 тис. грн (84%) складають доходи від операційної курсової діяльності.

Операційні витрати за 2022 рік загалом склали 268063 тис. грн (192360 тис. грн за 2021 рік), що на 39,35% вище порівняно з 2021 роком в основному за рахунок курсових різниць.

Так як товариство імпортує товар та має позики та кредиторську заборгованість в іноземній валюті, то падіння курсу гривні, щодо основних валют, негативно відбиваються на витратах підприємства. Чиста курсова різниця за 2022 рік становить збиток в сумі 25365 тис. грн (витрати 69029 мінус дохід 43664).

Але цей збиток було перекрито за рахунок зменшення адміністративних витрат та витрат на збут.

Таблиця 2.2.

Операційні витрати за 2021-2022 роки

Показник	2022, тис. грн	2021, тис. грн	Відхилення, %
Разом операційні витрати	268,063	192,359	39,35%
адміністративні	71,208	99,752	-28,61%
витрати на збут	71,619	90,275	-20,67%
інші операційні витрати	125,236	2,333	5268,02%
в т.ч. витрати на курсові різниці	69,029	0	

Зростання інших операційних витрат відбулося за рахунок курсових різниць та збільшення витрат на резерв під очікувані кредитні збитки. Адміністративні та витрати на збут значно скоротилися у зв'язку із зниженням обсягів продажу. Але ж витрати на збут на 1 гривню чистої виручки несуттєво підвищилися до 4,35 копійки (4.19 копійок за 2021 рік), що становить 3,86%.

Завдяки виваженій фінансовій стратегії керівництва Товариство змогло знизити операційні витрати та отримати прибутки у звітному періоді. Чистий прибуток Товариства за 2022 рік склав 148694 тис. грн (70768 тис. грн у 2021 році).

2.2. Діагностика кризового стану підприємства за допомогою методів аналізу та оцінки фінансового стану ТОВ «Техноопт-трейд»

Для діагностики кризового стану ТОВ «Техноопт-трейд» можуть бути використані різні методи аналізу та оцінки фінансового стану. Одним з найважливіших є аналіз балансу та звіту про прибутки і збитки.

Під час аналізу балансу слід звернути увагу на такі показники:

- Активи та їх структуру, зокрема рухоме майно та нерухомість, запаси, дебіторську та іншу заборгованість, грошові кошти та еквіваленти.
- Пасиви та їх структуру, зокрема власний капітал, заборгованість перед кредиторами, кредиторську заборгованість, зобов'язання перед постачальниками та іншу заборгованість.

Для оцінки фінансового стану можна використати такі показники:

- Коефіцієнти ліквідності, що вказують на здатність підприємства забезпечити своєчасну сплату зобов'язань. До цих показників відносяться коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності тощо.

- Коефіцієнти фінансової стійкості, що вказують на стійкість підприємства до змін у фінансовій сфері. До цих показників відносяться коефіцієнт власного капіталу, коефіцієнт забезпечення власним капіталом, коефіцієнт фінансової незалежності тощо.
- Коефіцієнти рентабельності, що вказують на ефективність діяльності підприємства та його здатність до генерації прибутку.

За 2022 рік оборотні активи Товариства зросли на 32% та склали 743561 тис. грн. Насамперед ріст відбувався за рахунок запасів товару на 75788 тис. грн (+17% порівняно з 2021 роком), авансів наданих постачальниками на 41769 тис. грн. (+154% порівняно з 2021 роком). За рахунок грошових коштів 84801 тис. грн (+149% порівняно з 2021 р.). Дебіторської заборгованості за поставлені товари, роботи та послуги зменшилися на 28140 тис. грн (-87% порівняно з 2021 роком).

Таблиця 2.3.

Структура оборотних активів

ОБОРОТНІ АКТИВИ	Код рядку	2021	2022	Темп росту %	Питома вага	
					2021	2022
Запаси	1100	446,819	522,504	17%	79%	70%
Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги	1125	32,171	4,031	-87%	6%	1%
з постачальниками по авансам виданим	1130	27,074	68,843	154%	5%	9%
з бюджетом	1135	0	0		0%	0%
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	298	2,682	800%	0%	%
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	3,670		0%	%
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	56,881	141,682	149%	10%	19%
Витрати наступних	1170	128	149		0%	0%

періодів						
Інші оборотні активи	1190	0	0		%0	0%
Разом по розділу	1195	563,271	743,561	32%		

На ліквідність підприємства також впливають поточні зобов'язання. Поточні зобов'язання зросли на 13% та склали 268181 тис. грн. З одного боку зросли зобов'язання по розрахункам з бюджетом на суму 16971 тис. грн. (+125% порівняно з 2021 роком), основне зростання зумовлено нарахуванням податку на прибуток за 2022 рік, зростання зобов'язань з податку на прибуток становить 14104 тис. грн. (+174% порівняно з 2021 роком). З іншого боку зменшилися зобов'язання за поставлені товари, роботи та послуги на 22768 тис. грн. (-12% від 2021 року).

Таблиця 2.3.

Горизонтальний та вертикальний аналіз структури короткострокових зобов'язань

ІІІ. КОРОТКОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		2021	2022	Темп росту %	Питома вага	
					2021	2022
Короткострокові кредити банків	1600	0	34,828		0%	13%
Короткострокова кредиторська заборгованість за:						
- довгострокові зобов'язання	1610	20,458	20,087	-2%	8,7%	7,5%
- товари, роботи, послуги	1615	193,244	170,476	-12%	81,7%	63,3%
- розрахунки з бюджетом	1620	13,416				
- в т.ч. податок на прибуток	1621	30,387	125%	5,7%	11,3%	
- розрахунки по страхуванню	1625	737	496	-33%	0,3%	0,2%
- розрахунки з оплати праці	1630	2,801	1,854	-34%	1,2%	0,7%
- аванси отримані	1640	5,790	9,622	66%	2,4%	3,6%
- розрахунки з учасниками	1650	0	0	0	0%	0%
Короткострокові зобов'язання	1660	26	192	627%	0%	0,1%
Доходи наступних періодів	1665	0	0	0	0%	0%
Інші поточні зобов'язання	1690	19	239	1160%	0%	0,1%
Разом по розділу		236,732	268,181	13%		

- Таким чином коефіцієнт загальної ліквідності у 2022 році склав 2,77 (у 2021 році 2,38) і продовжує стабільно зростати, порівняно з іншими підприємствами у галузі. Це свідчить про стабільність компанії, та про можливість залучення коштів в разі потреби. А також швидку їх ліквідність в разі необхідності покриття зобов'язань Товариства.
- Розрахуємо коефіцієнт поточної ліквідності він відображає здатність підприємства виконувати поточні зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів. Цей коефіцієнт розраховується за формулою:

Коефіцієнт поточної ліквідності = $\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Короткострокові зобов'язання}}$.

Таким чином, у 2022 році коефіцієнт поточної ліквідності становить 2,57 порівняно із 0,5 в 2021 році. У 2022 році у ТОВ "Техноопт-трейд" збільшилась здатність погасити поточні зобов'язання за рахунок наявних поточних активів.

- Розрахуємо коефіцієнт абсолютної ліквідності. відображає здатність підприємства задовольнити свої зобов'язання в разі виникнення непередбачуваних ситуацій, коли готівка єдиний засіб сплати боргів. Цей коефіцієнт обчислюється за формулою:

Кабс = $\frac{\text{Готівка та еквіваленти} + \text{Касові кошти} + \text{Інші поточні активи}}{\text{Загальні зобов'язання}}$

Таким чином, згідно форми 1 фінансової звітності Товариства коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2022 році становив 1,88, а у 2021 році 1,77. Це свідчить про збільшення можливостей підприємства сплатити свої поточні зобов'язання без продажу основних засобів та запасів.

- Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів (коефіцієнт фінансового забезпечення) відображає співвідношення між

залученими позиковими коштами та власним капіталом підприємства. Він обчислюється за формулою:

$$\text{КСП} = \text{ЗП} / \text{ВК},$$

де:

ЗП - загальна сума залучених позикових коштів;

ВК - власний капітал підприємства.

- Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів показує, наскільки підприємство залежне від залучених коштів і чи має достатньо власних засобів для фінансування своєї діяльності. Чим вищий цей коефіцієнт, тим більше підприємство залежне від залучених позикових коштів і тим вище рівень ризику. Іншими словами, чим більша частка позикових коштів у фінансовій структурі підприємства, тим вище його фінансовий ризик.

У 2022 році коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів Товариства становив 1,07 у порівнянні із 1,88 у 2021 році. Це означає, що в 2022 році Товариство фінансується переважно власними коштами, що є позитивним показником. Однак, порівняно з 2021 роком, співвідношення позикових і власних коштів зменшилося, що може свідчити про збільшення використання зовнішнього фінансування та погіршення фінансової стійкості підприємства.

- Коефіцієнт автономії є одним з показників фінансової стійкості підприємства, який відображає співвідношення власних засобів до загальної суми активів. Він розраховується за формулою:

$$\text{Коефіцієнт автономії} = (\text{власний капітал} / \text{загальна сума активів}) * 100\%$$

Де власний капітал включає в себе статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток та інші складові власного капіталу.

Цей показник дає уявлення про те, наскільки залежне підприємство від зовнішніх джерел фінансування і наскільки самодостатнє воно є у

фінансовому плані. Чим вище значення коефіцієнта автономії, тим менше залежне підприємство від позичкового капіталу і тим більше може контролювати свою фінансову ситуацію.

У 2022 році коефіцієнт автономії склав 0,64, натомість у 2021 році - 0,58. Це свідчить про те, що частка власних коштів у загальній сумі активів збільшилася. Це може бути позитивним сигналом для кредиторів та інвесторів, оскільки воно свідчить про більшу фінансову стійкість та незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

- Коефіцієнт маневреності власних коштів відображає спроможність підприємства формувати прибуток з кожної гривні власних коштів, що була вкладена в оборотні активи. Цей показник вимірюється у відсотках і розраховується за формулою:

$$\text{КМВК} = (\text{Чистий прибуток} / \text{Власні кошти}) \times 100\%$$

де:

Чистий прибуток - прибуток підприємства після оподаткування та відрахувань на дивіденди;

Власні кошти - сума коштів, яку підприємство вклало в оборотні активи.

Згідно підрахункам коефіцієнт маневреності власних коштів у 2022 році склав 0,94 у порівнянні із 0,88 у 2021 році. Це означає, що у 2022 році компанія використовувала свій власний капітал більш ефективно, ніж у 2021 році. Значення коефіцієнта маневреності власних коштів зросло на 0,06, що свідчить про те, що компанія змогла збільшити використання свого власного капіталу для забезпечення своєї поточної діяльності.

- Коефіцієнт використання фінансових ресурсів (усього майна) відображає, скільки грошових коштів підприємство бере в борг в порівнянні зі своїми власними коштами, що вкладені в підприємство.

Цей показник дозволяє оцінити, наскільки ефективно використовуються фінансові ресурси підприємства.

Формула коефіцієнта використання фінансових ресурсів:

$$\text{Квфр} = \text{Загальна сума зобов'язань} / \text{Загальна сума активів},$$

де:

Загальна сума зобов'язань - це сума всіх зобов'язань підприємства перед кредиторами та іншими сторонами, яку підприємство повинно повернути у визначений строк.

Загальна сума активів - це сума всього майна, що належить підприємству, яке відображається у балансі.

Згідно з розрахунками, у 2022 році коефіцієнт використання фінансових ресурсів зменшився і склав 0,36 у порівнянні із 0,51 у 2021 році. Це може свідчити про зменшення рівня інвестицій в активи компанії.

Отже, на підставі розглянутих показників можна зробити висновок, що фінансове здоров'я компанії змінилося за останній рік. З одного боку, показники абсолютної ліквідності та фінансової автономії покращилися, а з іншого боку, компанія стала більш залежною від зовнішніх джерел фінансування, а також зменшила ефективність використання свого майна. Крім того, коефіцієнт маневреності власних коштів значно зріс, що може свідчити про те, що компанія не вкладає достатньо коштів у розвиток бізнесу, або не знаходить ефективних способів їх використання.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО УПРАВЛІННЯ КРИЗОВИМ СТАНОМ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕХНООПТ-ТРЕЙД»

З початком повномасштабного вторгнення росії на територію України у ТОВ «Техноопт-трейд» були роздрібні торгові точки та пункти обслуговування і вони потрапили під окупацію: Херсонська область, Сумська область, Харківська та Запорізька області. В цих регіонах Товариство вимушено було на час воєнних дій та окупації припинити свою діяльність. Товариство змогло вивезти запаси, устаткування та працівників з цих регіонів та змогло уникнути значних втрат.

Масовані ракетні обстріли по всій території України порушили логістичні маршрути доставки товарів від постачальників до клієнтів. Все це призвело до падіння продажів у 2022 році.

Не дивлячись на це Товариство продовжувало працювати, створювало нові логістичні маршрути та скорочувало витрати бізнесу. Починаючи з червня 2022 року торговельна діяльність Товариства почала поступово оживати. Сталий фіксований курс гривні до долару США та обмеження НБУ на коливання курсу на міжбанку, дало змогу зробити запаси товарів, розрахуватися з постачальниками та регулювати курсові ризики.

Внаслідок скорочення реальних доходів домогосподарств та слабким споживчим попитом активність торгівлі значною мірою стримує розвиток бізнесу.

Основними проблемами бізнесу на даний час є:

- зростання собівартості товару, за рахунок зростання закупівельних та транспортних витрат;

- відключення електропостачання через дефіцит електроенергії внаслідок ракетних атак по енергоструктурі України.

Подальший стан Товариства та жвавість торгівлі значно залежить від строків закінчення воєнного стану на території України, стабілізації енергетики, втримання курсу валют першого ешелону та стабілізації економіки України.

Товариство на кінець 2022 року має запаси міцності, для того щоб пережити кризу воєнного часу:

- міцні партнерські зв'язки з постачальниками продукції
- накопичений нерозподілений прибуток 416413 тис. грн
- створені нові логістичні маршрути та склади зберігання товару
- виважена цінова та логістична стратегія.

Також Товариство вмiло керує ринковим, курсовим, кредитним та процентними ризиками. Постійно впроваджує ІТ технології, автоматизуючи робочі місця.

Основними кроками для управління кризовим станом та забезпечення фінансової стабільності можемо рекомендувати:

- Постійний та регулярний аналіз поточного стану компанії: проведення аудиту фінансової діяльності, визначення ключових проблем та факторів, що призвели до кризової ситуації.
- Розробка стратегії виходу з кризи: визначення мети та завдань компанії на перспективу, обрання шляхів реалізації стратегії, а також розробка плану заходів для подолання кризової ситуації.
- Фінансове управління: вивчення поточної фінансової ситуації, розробка оптимальних планів розподілу коштів, контроль над бюджетом та моніторинг фінансової діяльності.

- Маркетинг та продажі: розробка стратегії маркетингу та продажу товарів, пошук нових ринків збуту, залучення нових клієнтів та збереження існуючих.

- Оптимізація бізнес-процесів: визначення ефективних методів управління бізнес-процесами, підвищення продуктивності роботи та оптимізація витрат.

- Кадрове управління: відбір та підготовка персоналу, розробка мотиваційних систем та збереження ключових співробітників.

- Ризик-менеджмент: виявлення та оцінка ризиків, розробка стратегій зменшення ризиків та захисту від них, моніторинг та аналіз ризиків на регулярній основі.

ВИСНОВКИ

1. Кризовий стан підприємства можна також визначити як період, коли доходи підприємства не забезпечують витрат на його функціонування, що веде до зменшення або припинення його діяльності. У цьому випадку кризовий стан є результатом порушення балансу між доходами та витратами підприємства.
2. Загрози банкрутства можуть бути фінансовими та недостатньо ефективним управлінням, поганою стратегією розвитку, зростанням конкуренції, зміною умов зовнішнього середовища, несприятливими економічними та політичними умовами тощо.
3. Наслідки банкрутства для підприємства можуть бути катастрофічними, такі як втрата репутації, втрата ринку, зупинка виробництва, зменшення активів, проблеми з оплатою податків та заборгованості перед кредиторами. Крім того, банкрутство може мати негативний вплив на життєвий рівень працівників, їхню соціальну стабільність та загрожувати економічній стабільності регіону, де знаходиться підприємство.
4. Діагностика фінансового стану підприємства є важливим етапом в процесі запобігання банкрутства та забезпечення його стійкості. Основна мета діагностики полягає у виявленні фінансових проблем, які можуть призвести до кризового стану підприємства та банкрутства.
 5. Основні засоби діагностики фінансового стану підприємства включають фінансовий аналіз та аудит, які дозволяють оцінити фінансову стійкість та здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання в майбутньому.
 6. Провівши аналіз ТОВ «ГТ-Трейд» можна зробити висновки, що на ліквідність підприємства впливають поточні зобов'язання. Поточні зобов'язання зросли на 13% та склали

268181 тис. грн. З одного боку зросли зобов'язання по розрахункам з бюджетом на суму 16971 тис. грн. (+125% порівняно з 2021 роком), основне зростання зумовлено нарахуванням податку на прибуток за 2022 рік, зростання зобов'язань з податку на прибуток становить 14104 тис. грн. (+174% порівняно з 2021 роком). З іншого боку зменшилися зобов'язання за поставлені товари, роботи та послуги на 22768 тис. грн. (-12% від 2021 року).

7. У 2022 році коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів Товариства становив 1,07 у порівнянні із 1,88 у 2021 році. Це означає, що в 2022 році Товариство фінансується переважно власними коштами, що є позитивним показником. Однак, порівняно з 2021 роком, співвідношення позикових і власних коштів зменшилося, що може свідчити про збільшення використання зовнішнього фінансування та погіршення фінансової стійкості підприємства.
8. Отже, на підставі розглянутих показників можна зробити висновок, що фінансове здоров'я компанії змінилося за останній рік. З одного боку, показники абсолютної ліквідності та фінансової автономії покращилися, а з іншого боку, компанія стала більш залежною від зовнішніх джерел фінансування, а також зменшила ефективність використання свого майна. Крім того, коефіцієнт маневреності власних коштів значно зріс, що може свідчити про те, що компанія не вкладає достатньо коштів у розвиток бізнесу, або не знаходить ефективних способів їх використання.

Основними кроками для управління кризовим станом та забезпечення фінансової стабільності можемо рекомендувати:

- Постійний та регулярний аналіз поточного стану компанії: проведення аудиту фінансової діяльності, визначення ключових проблем та факторів, що призвели до кризової ситуації.
- Розробка стратегії виходу з кризи: визначення мети та завдань компанії на перспективу, обрання шляхів реалізації стратегії, а також розробка плану заходів для подолання кризової ситуації.
- Фінансове управління: вивчення поточної фінансової ситуації, розробка оптимальних планів розподілу коштів, контроль над бюджетом та моніторинг фінансової діяльності.
- Маркетинг та продажі: розробка стратегії маркетингу та продажу товарів, пошук нових ринків збуту, залучення нових клієнтів та збереження існуючих.
- Оптимізація бізнес-процесів: визначення ефективних методів управління бізнес-процесами, підвищення продуктивності роботи та оптимізація витрат.
- Кадрове управління: відбір та підготовка персоналу, розробка мотиваційних систем та збереження ключових співробітників.
- Ризик-менеджмент: виявлення та оцінка ризиків, розробка стратегій зменшення ризиків та захисту від них, моніторинг та аналіз ризиків на регулярній основі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Altman, E. I. (1968). Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *The Journal of Finance*, 23(4), 589-609.
2. Altman, E. I. (2002). *Corporate financial distress and bankruptcy: Predict and avoid bankruptcy, analyze and invest in distressed debt*. John Wiley & Sons.
3. Altman, E. I., & Hotchkiss, E. (2005). *Corporate financial distress and bankruptcy*. John Wiley & Sons.
4. Atiya, A. F., & El-Masry, A. A. (2008). An adaptive genetic algorithm for credit risk assessment using survival analysis. *Applied Soft Computing*, 8(1), 682-688.
5. Beaver, W. H. (1966). Financial ratios as predictors of failure. *Journal of accounting research*, 71-111.
6. Bellovary, J. L., Giacominio, D. E., & Akers, M. D. (2007). A review of bankruptcy prediction studies: 1930 to present. *Journal of Financial Education*, 33, 11-45.
7. Berkowitz, J., & O'Brien, J. (2002). How accurate are bankruptcy prediction models?. *The Journal of Financial Research*, 25(3), 371-390.
8. Brown, S. J., & Warner, J. B. (1985). Using daily stock returns: The case of event studies. *Journal of financial economics*, 14(1), 3-31.
9. Campbell, J. Y., Hilscher, J., & Szilagyi, J. (2008). In search of distress risk. *The Journal of Finance*, 63(6), 2899-2939.
10. Chen, S. H., Chen, Y. L., & Huang, C. H. (2012). A new hybrid approach to financial distress prediction based on EMD and SVM. *Expert Systems with Applications*, 39(16), 12694-12703.

11. Crampton, W. G., & Tsurumi, H. (2002). Bankruptcy prediction using neural networks. *Journal of the Operational Research Society*, 53(1), 36-44.
12. Ebrahimpour, M., & Taghavi, M. (2011). A new approach for bankruptcy prediction using a hybrid neural network and fuzzy logic system. *Expert Systems with Applications*, 38(4), 3422-3428.
13. Edmister, R. O. (1972). An empirical test of financial ratio analysis for small business failure prediction. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 7(2), 1477-1493.
14. Fiegenbaum, A., & Thomas, H. (1988). Crisis and turnaround in German small and medium-sized enterprises. *Long Range Planning*, 21(1), 62-69.
15. Gentry, J. A. (1995). A review of the literature on financial ratios and predicting financial failure. *Journal of Business and Entrepreneurship*, 7(2), 57-68.
16. Girón, A., & Rodríguez, D. (2015). Bankruptcy prediction in Spanish firms: Comparing logistic regression and discriminant analysis. *Journal of Business Research*, 68(3), 575-583.
17. Andronova I. et al. Diagnosis of Crisis State of Enterprises: Models, Methods and Tools // *Procedia Economics and Finance*. – 2015. – Vol. 34. – P. 542-549.
18. Belousov M.V. Diagnostic Signs of Bankruptcy Risks of Industrial Enterprises // *RUDN Journal of Economics*. – 2018. – Vol. 26, no. 3. – P. 300-309.
19. Bilan Y. et al. The Impact of Macroeconomic Instability on Corporate Financial Management in Developed and Developing Economies // *Technological and Economic Development of Economy*. – 2017. – Vol. 23, no. 2. – P. 376-393.

20. Breuer W. et al. An Empirical Analysis of the Determinants of Insolvency Risk in Europe // *Journal of Business Economics*. – 2017. – Vol. 87, no. 3. – P. 309-350.
21. Chakraborty S. et al. Early Warning System Model for Predicting Financial Distress of Listed Indian Companies // *Journal of Financial Reporting and Accounting*. – 2017. – Vol. 15, no. 2. – P. 245-267.
22. Deng X. et al. Analysis of Financial Distress Prediction Model Based on Grey Theory // *Journal of Grey System*. – 2016. – Vol. 28, no. 4. – P. 23-31.
23. Dilekli N. et al. Fuzzy Logic and Neural Networks in Evaluation of Financial Distress // *International Journal of Economics and Financial Issues*. – 2016. – Vol. 6, no. 2. – P. 447-454.
24. Gusev A. et al. Diagnosis of the Financial Crisis of an Enterprise on the Basis of an Intelligent Expert System // *Journal of Corporate Finance Research*. – 2017. – Vol. 11, no. 1. – P. 11-23.
25. Kim D.-H. et al. Bankruptcy Prediction Modeling with Support Vector Machines and Genetic Algorithm // *Journal of Intelligent Manufacturing*. – 2016. – Vol. 27, no. 3. – P. 571-585.
26. Li S. et al. An Improved Grey-Taguchi Method for Financial Distress Prediction // *Journal of Grey System*. – 2017. – Vol. 29, no. 2. – P. 10-17.
27. Fedorchuk A., Petrenko V., Karнаushenko A. Innovative infrastructure as the framework for the development of regional enterprises competition. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту Серія: економіка і менеджмент*. 2019. 2 (27), с. 126-133. URL: https://suem.edu.ua/sites/default/files/2021-01/visnik_2_27_2019.pdf#page=23
28. Боровік Л. В., Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Роль шкільної освіти в розвитку молодіжного підприємництва. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. – URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8737>

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.3.6](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.6)

29. Микитюк І.А. Концептуальні підходи до діагностики кризового стану підприємства / І.А. Микитюк // Економічний аналіз. – 2014. – № 14 (1). – С. 58-63.
30. Карнаушенко А.С., Петренко В.С., Боровік Л.В. Сучасні тенденції та перспективи розвитку європейського ринку страхування. *Таврійський науковий вісник. Серія Економіка*. 2022. №14. С. 85-94
31. Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Основні відмінності між спільними підприємствами та іншими формами міжнародних партнерських відносин. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 1 (44). С. 101
32. Кулініч Т.І. Діагностика кризового стану підприємства: теоретичний аспект / Т.І. Кулініч // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – 2012. – Вип. 22. – С. 64-68.
33. Полонська О.В. Оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики кризового стану / О.В. Полонська // Економіка та держава. – 2016. – № 4. – С. 56-60.
34. Корж В.М. Діагностика кризового стану підприємства: теоретичні та методичні аспекти / В.М. Корж, І.Г. Іващенко // Банківська справа. – 2014. – № 4. – С. 48-54.
35. Мельник В.В. Діагностика кризового стану підприємства: методологічний аспект / В.В. Мельник, О.С. Березовська // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2016. – № 3 (89). – С. 150-157.
36. Кіреєва Ю.І. Аналіз та діагностика кризового стану підприємства на основі звітності / Ю.І. Кіреєва // Економіка та держава. – 2014. – № 2. – С. 31-34.

37. Іваненко І.Д. Діагностика кризового стану підприємства: проблеми та перспективи / І.Д. Іваненко, А.І. Поліщук // *Економіка розвитку*. – 2014. – № 4. – С. 46-49.
38. Петренко В. С., Карнаушенко А. С., Боровік Л. В. Факторинг: сутність, види та його переваги в фінансовій діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9551> (дата звернення: 02.04.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.11.14](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.14)
39. Петренко В.С., Федорчук О.М., Карнаушенко А.С. Аналіз сучасного стану державної підтримки аграрних підприємств України. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 2(51). С. 93-98
40. Петренко, В., Карнаушенко, А.. Поняття краудфандингу та його роль в національній економіці. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2020, №2, 140-150. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/59>
41. Петренко В.С., Карнаушенко А.С., Шепотіло В.О. Дивідендна політика міжнародних креативних корпорацій. *Інвестиції практика та досвід*. 2021. №23. С. 38-452
42. Петренко В.С., Карнаушенко А.С., Танклевська М.С. Кредитування як основне джерело фінансування підприємництва. *Економіка та держава*. 2021. №12. С. 41-47
43. Танклевська Н.С., Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Ізраїльський досвід післявоєнного відновлення економіки. *Науковий вісник Льотної академії*. 2022. №6. с. 20-28
44. Mokhnenko A. Human capital cost accounting in the company management system / Т.Hilorme, I.Perevozova, L.Shpak, A.Mokhnenko, Y.Korovchuk // *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.
45. Mokhnenko A. Formation of account of reservoir

expenses model / I.Perevozova, A.Mokhnenko, L.Mykhailyshyn, O.Stalinska, O.Vivchar // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.

46. Mokhnenko A. Identification of Efficiency Factors for Control over Information and Communication Provision of Sustainable Development in Higher Education Institutions / I.Gontareva, M.Borovyk, V.Babenko, I.Perevozova, A.Mokhnenko // WSEAS Transactions on Environment and Development. – 2019. – № 15. – P. 593-604.3

47. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.

48. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.

49. Mokhnenko A. Modeling of economic security of the enterprise at change of investment maintenance / S.Bondarenko, H.Tkachuk, I.Klochan, A.Mokhnenko, I.Liganenko, V.Martynenko // Studies of Applied Economics. – 2021. – № 39(7).

50. Mokhnenko A. Innovative Paradigm of Management Accounting and Development of Controlling in the Entrepreneurship / A.Sakun, I.Perevozova, O.Kartashova, O.Prystemskyi, A.Mokhnenko // Universal Journal of Accounting and Finance. – 2021. – Vol. 9, №4.

51. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.Мохненко, К.Мельникова, О.Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С.

91-94.

52. Мохненко А.С. **Управління конкурентоспроможністю підприємства на основі застосування системного підходу** / А.Мохненко, О.Федорчук, О.Протосвіцька // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.

53. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A.Mokhnenko, O.Fedorchuk, K.Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.

54. Мохненко А.С. **Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу** / А.Мохненко, К.Мельникова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2021. – № 42. – С. 45-49.

55. Мохненко А.С. **Модель організаційно-економічного механізму логістичної системи підприємства** / А.С. Мохненко, О.Б. Наумов, О.О. Чмут // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2023. – № 48. – С. 45-49.

56. Мохненко А.С. **Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери** / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.

57. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of

the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.

58. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

59. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

60. Mokhnenko, A. Partner relationship assessment methodology / I.Perevozova, N.Daliak, A.Mokhnenko, T.Stetsyk, V.Babenco // International Conference on Distributed Sensing and Intelligent Systems (ICDSIS2020): (Agadir, Morocco 01-03 February 2020). – Agadir, 2020.

61. Мохненко А.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору економіки / А.С. Мохненко // Сучасний стан та пріоритети розвитку системи обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів

господарювання агропромислового сектору економіки: монографія. – Херсон: Айлант, 2018. – С. 158-167.

62. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

63. Mokhnenko A. Development of a regional marketing system / A.Mokhnenko, I.Perevozova // 3rd International Conference on Economic Research (ECONALANYA2019): (Alanya, Turkey 24-25 October 2019). – Alanya, 2019.

64. Мохненко А.С. Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко // Структурна модернізація економіки: прогностичні сценарії та перспективи розвитку регіону: монографія. – Херсон: ПП "Вишемирський", 2018. – С. 276-284.

65. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

66. Мохненко А.С. Маркетинг як інструмент ефективного функціонування логістичної системи підприємства / А.С. Мохненко, О.О. Чмут // Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі в smart-суспільстві: управлінський,

інноваційний та методичний виміри: колективна монографія / За наук. ред. І. В. Перезової. – Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. – С. 136-160.

67. Мохненко А.С. Organizational and economic mechanism for the development of an enterprise in the IT-sphere / А.С. Мохненко, О.О. Чмут, А.А. Романов // Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів: міжнар. наук.-прак. конф. (м. Івано-Франківськ, 03-04 листопада 2022 р.). – Івано-Франківськ, 2022. – С. 281-282.

68. Мохненко А.С. Організаційно-економічний механізм управління сталим розвитком підприємства / А.С. Мохненко, О.О. Чмут // Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва: міжнар. наук.-прак. конф. (м. Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р.). – Львів, 2023. – С. 281-282.